

Лугіна Н.А.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права та кримінології
Університету державної фіскальної служби України*

Корнійчук С.Л.,

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Навчально-наукового інституту права
Університету державної фіскальної служби України*

УДК 343.2/.7

DOI <https://doi.org/10.32845/2663-5666.2021.4.21>

ЩОДО РОЗУМІННЯ КАТЕГОРІЇ «КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ»

Актуальність теми дослідження. Кваліфікація в кримінальному праві є першим і основним етапом застосування кримінального права, без кваліфікації його застосування неможливе. Таким чином, кримінальне законодавство практично не містить стандартів кваліфікації. Аналіз постанов Пленуму Верховного Суду України та постанов Верховного Суду показує, що більшість їхніх доручень стосуються роз'яснення окремих питань щодо кваліфікації окремих видів злочинів, але вони не є беззаперечними.

Питанням кваліфікації злочинів та кримінально-правової кваліфікації присвячені праці багатьох українських учених, як П.П. Андрушко, Ф.Г. Бурчак, М.Й. Коржанський, В.В. Кузнецов, М.І. Панов, Є.О. Письменський, А.В. Савченко, Т.І. Созанський, О.В. Ус, Н.І. Устрицька та ін.

Мета статті. Метою є розгляд кваліфікацій у кримінальному праві України, а також характеристика уявлення про її зміст, структуру норми та місце в системі кримінального права.

Виклад основного матеріалу. Кваліфікація в галузі кримінального права є одним з основних етапів (етапів) застосування кримінального права, фундаментальним, ключовим елементом впливу кримінального права, визначенням питання кримінального провадження, базовою категорією в кримінальному праві, кримінально-правовій доктрині, слідчій і судовій практиці [1, с. 171–175; 2, с. 10–17]. Незважаючи на те, що поняття кваліфікації є однією з основоположних і визначальних категорій не тільки в кримінальному праві, а й загалом, його визначення в законодавстві відсутнє. Так, КК України 2001 р. (далі – КК) [3] не містить визначення поняття «кваліфікація», хоча в окремих випадках вживається цей термін (ч. 2 ст. 9, ч. 3 ст. 29, ст. 33, ст. 35, ч. 3

ст. 66, ч. 4 ст. 67 КК). При цьому практично весь нормативно-правовий акт спрямований на вирішення питання про кваліфікацію вчиненого особою злочинного діяння та застосування кримінально-правових заходів.

Зауважимо, що він використовує термін «відповідальність», наприклад, відповідно до ч. 2 ст. 29 КК, організатор, підбурювач і партнер притягуються до кримінальної відповідальності за ст. 27 та цієї статті (частини статті) Особливої частини КК, яка передбачає вчинений винним злочин. Вважаємо, що використання терміна «відповідальність» у цьому випадку не зовсім логічне. По-перше, кваліфікація передуює притягненню особи до відповідальності та визначає застосування заходів впливу кримінального закону. По-друге, наведена для прикладу норма не вирішує питання кримінальної відповідальності, а встановлює принципи кваліфікації діянь правопорушників. Зрештою, діяння особи, що має кримінальне значення, має бути кваліфікованим, але воно може бути звільнене від кримінальної відповідальності.

Слід зазначити, що термін «правова кваліфікація» широко вживається в кримінальному процесуальному законодавстві України, порядку його здійснення та зафіксований у процесуальних документах (п. 2 ч. 2 ст. 155, п. 2 ч. 1 ст. 184 та ін. КПК). Проте, як зазначає Є.В. Благгов, використання такого поняття в кримінально-процесуальному законі не свідчить про його кримінально-процесуальний характер, кваліфікація є матеріальною [4, с. 92].

Традиційно в кримінально-правовій літературі розглядаються питання кваліфікації злочинів [5, с. 90–93; 6]. У доктрині існує кілька підходів до наукового аналізу такої кваліфікації.

Перший підхід ґрунтується на вивченні загальних закономірностей, принципів, методів, які використовуються в процесі кваліфікації злочину. Автори цього підходу мали на меті розробити теорію, основи, принципи, концепцію кваліфікації злочинів [7; 8]. У теоретичних рамках кваліфікації деякі вчені звертають увагу на окремі проблеми (аспекти) кваліфікації злочинів, аналізуючи, наприклад, кваліфікацію злочинів за суб'єктивними ознаками, кваліфікацію множинних злочинів, помилки у кваліфікації злочинів тощо.

Другий підхід характеризується вивченням кваліфікації окремих злочинів або груп однорідних злочинів [9].

Останнім часом ракурс кваліфікаційних досліджень дещо змінився і в науковій літературі дедалі більше уваги набуває положення щодо розширення об'єкта кваліфікації. Нині в кримінально-правовій доктрині співіснують два наукових підходи до об'єкта кваліфікації: а) кваліфікація злочинів, б) кваліфікація злочинів і діянь, які не є злочинами [10].

У правовій доктрині слушно зазначено, що створення необхідного понятійно-категоріального апарату є наріжним каменем, елементом методології відповідної галузі науки, що набуває особливого значення для юриспруденції, де кожен термін має тлумачитися однозначно та адекватно відтворювати об'єктивну реальність [11, с. 7]. Вважаємо, що вивчення кваліфікаційної проблеми в кримінальному праві слід починати з з'ясування її сутності та поняття.

Слід зазначити, що кримінально-правова література містить низку визначень поняття «класифікація злочину». Одні автори пропонують досить оригінальні визначення цього поняття, інші трактують фрази, які були наведені в наукових джерелах.

Власне визначення поняття «кваліфікація» у вітчизняній науці кримінального права вперше сформулював у 1947 р. О.А. Герцензон, який визнав кваліфікацію злочинів встановленням відповідності цього діяння ознакам кримінального правопорушення згідно із законом [12, с. 4]. Пізніше М.Й. Коржанський помітив, що таке визначення не підходить для практики, оскільки не містить настанов у галузі кримінального права, які в конкретному випадку слід було б застосувати до цього діяння [13, с. 5–6].

Визначення цього поняття розроблено в працях таких вчених, як В.М. Кудрявцев [14], В.О. Навроцький [15], які трактують кваліфікацію не лише як процес встановлення відповід-

ності між ознаками діяння та ознаками діяння, а як злочин, передбачений Кримінальним кодексом, а також юридичний запис результату підтвердженої чи невизначеної відповідності в офіційному документі. В.М. Кудрявцев помітив, що кваліфікація злочинів – це встановлення та правове закріплення суворою відповідністю ознак діяння ознакам правопорушення, передбачених кримінальним законом [14, с. 7–8]. Наведене вище визначення кваліфікації злочинів прийняте наукою кримінального права, хоча дискусії щодо окремих її аспектів (особливостей), які мають бути відображені у визначенні цього поняття, в доктрині кримінального права тривають і донині.

Кваліфікацію як результат оцінки розглядає В.О. Навроцький, вказуючи, що кваліфікація злочинів – це результат кримінально-правової оцінки діяння органами попереднього розслідування та досудового розслідування, внаслідок чого констатовано, що вчинене є злочином, визначено норму кримінального закону, яка передбачає відповідальність за вчинене, і встановлено відповідність між юридично значимими ознаками посягання й ознаками злочину, передбаченого законом, і процесуально закріплений висновок щодо наявності такої відповідності [15, с. 33].

Деякі дослідники розглядають кваліфікацію як розумово-логічний процес, що здійснюється за законами формальної логіки з використанням таких прийомів і методів, як індукція і дедукція, аналіз і синтез, перехід від абстрактного до конкретного. За кваліфікацією дається правова характеристика суспільно небезпечного діяння [16, с. 92].

М.І. Панов, акцентуючи на дослідженні кваліфікації злочину на основі встановлення підстав кримінальної відповідальності, а також гносеологічних та формально-логічних аспектів кваліфікації, зазначив, що «кваліфікація злочинів – це встановлення та правове закріплення кримінального закону і закріплення в акті про кримінальну відповідальність, поєднане з розмежуванням злочинів та їх відокремленням від діянь, які не є злочинами» [17, с. 48].

Щоб встановити роль і місце явища, предмет, процес, діяльності в системі знань і практики, необхідно визначити його сутність і поняття.

Вважаємо, що найважливішим аспектом кваліфікації, що визначає її сутність і зміст, є оцінка того, що сталося, тобто оцінка злочинного діяння на основі положень кримінального

закону, яка полягає в кримінально-правовій оцінці кримінального правопорушення.

Суть кримінально-правової кваліфікації полягає в кримінально-правовій оцінці кримінально-правових фактів із метою забезпечення кримінально-правового впливу на особу, яка вчинила злочинне діяння, у тому числі оцінці його мети та соціально-правової ролі.

Ця важлива ознака кваліфікації є системоутворюючою, оскільки визначає основне, ключове, сутність і зміст кваліфікації, визначає специфіку її властивостей, обсяг її поняття. Ця ознака також є підставою для відмежування кваліфікації від інших понять і процесів, діяльності у сфері застосування кримінального права. Інші кваліфікаційні ознаки об'єднані в поняття навколо цієї важливої системної ознаки.

Визнавши кримінально-правову оцінку істотною ознакою кваліфікації, необхідно встановити специфічні ознаки, що утворюють поняття кваліфікації.

Поняття кваліфікації прямо чи опосередковано пов'язане з оцінкою як істотною ознакою. Відсутність такого зв'язку свідчить про помилковість зарахування ознаки до тих, що визначають кваліфікацію та становлять її поняття. Цей факт також обґрунтовує те, що зазначена істотна системоутворююча ознака «кримінально-правова оцінка» може бути використана як синонім «кваліфікації з кримінального права».

Кримінально-правові відносини є підставою для встановлення кримінально-процесуальних відносин, обґрунтування яких є кваліфікація. Підготовче провадження розпочинається з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ч. 2 ст. 214 ЦПК) [18], до якого обов'язково включається попередня юридична кваліфікація правопорушення із зазначенням статті.

У процесі кваліфікації необхідно обґрунтувати застосування конкретної статті (частини статті) КК. Це здійснюється шляхом показу того, що злочинні ознаки діяння, вчиненого цією особою, точно та повністю відповідають (є тотожні) юридичним ознакам конкретного злочину, діяння, яке не є кримінально протиправним, але має злочинний зміст чи поведінку [19, с. 181–184].

Кваліфікацію здійснюють відповідні суб'єкти – правоохоронні органи та суд, до компетенції яких входить підготовче розслідування та визнання відповідним кримінальним провадженням. Зауважимо, що суб'єкт правопорушення, потерпілий, адвокати, науковці

та інші також можуть кваліфікуватися як кримінальне правопорушення. Проте суб'єктами кримінально-правової кваліфікації самостійно можуть бути лише працівники правоохоронних органів та суд за владою, оскільки ця кваліфікація передбачає примусовий злочинний вплив на особу, яка вчинила злочинне діяння.

Предметом кваліфікації є діяння кримінально-правового характеру, а саме: правопорушення; діяння, що не є кримінально протиправним, але має кримінально-правове значення, та злочинна поведінка особи, що регулюється Кримінальним кодексом, що не є загальновизнаним у науці кримінального права. Як зазначалося, в теорії кримінального права кваліфікація традиційно пов'язується зі вчиненням злочину. Водночас останнім часом у кримінально-правовій літературі пропонується розширити предмет кваліфікації в кримінальному праві та ввести до наукової та законодавчої термінології такі терміни, як «кримінальна кваліфікація», «кваліфікація злочинного діяння», «кваліфікація діянь, відмінних від кримінальних» або «кримінально-правова оцінка поведінки особистості» тощо.

Слід зазначити, що об'єктом кваліфікації в праві є конкретна життєва ситуація (подія), яка в процесі кваліфікації (правової оцінки) належить до певного виду юридичних фактів, що тягне за собою настання певних правових наслідків, як-от: підстава виникнення, здійснення, зміни та припинення правовідносин. Юридичні факти поділяються на правомірні або протиправні юридичні акти та події. У зв'язку з цим у науковій літературі з соціально-правових позицій виділяють таку юридичну кваліфікацію: 1) правомірні діяння: а) суспільно корисні, заохочувальні; б) ті, що не заохочуються, але не містять ознак правопорушення; 2) протиправні діяння: а) злочини; б) адміністративні; в) дисциплінарні; г) цивільні та інші правопорушення [9, с. 11]. Об'єктом кваліфікації в кримінальному праві є конкретна життєва ситуація – дії та поведінка особи, що належать до кримінально-правового факту, який є кримінально значущим діянням і тягне за собою застосування конкретного кримінального закону та застосування відповідних заходів кримінального закону. Аналіз показує, що, окрім кваліфікації злочинного діяння, існує також кваліфікація діяння, що не є кримінально протиправним, та злочинної поведінки особи, яка має кримінальне значення і регулюється Кримінальним кодексом. Кваліфікація правопорушення, кваліфікація діяння,

яке не є кримінально протиправним, але має кримінально-правове значення, а також кваліфікація діяння після правопорушення охоплюються загальним терміном «кримінально-правова кваліфікація».

Діяння, які не є кримінально протиправними, але мають кримінально-правове значення, а також кримінально-кримінальну діяльність зараховують до кримінального закону (ордеру), якщо вони мають відповідне кримінально-правове значення. Тому, щоб підкреслити оцінку діяння, яке не є кримінально протиправним, але має кримінально-правове значення, а злочинна поведінка особи ґрунтується на кримінально-правовій основі, необхідно використовувати термін «кримінально-юридична кваліфікація».

Це дає підстави стверджувати, що кваліфікація в кримінальному праві як родове поняття (явища) поділяється на такі види (включає три групи кримінально-правових оцінок): а) кваліфікація правопорушення; б) кримінально-правова кваліфікація діяння, яке не є кримінально протиправним, але має кримінально-правове значення; в) кримінально-правова кваліфікація злочинної поведінки особи. Ці терміни співвідносяться як родові та специфічні: правова кваліфікація – правова кваліфікація – кваліфікація злочину; кримінально-правова кваліфікація діяння, яке не є кримінально протиправним, але має кримінально-правове значення; кримінально-правова кваліфікація злочинної поведінки особи.

Виходячи із сутності кваліфікації, кваліфікаційна основа складається з двох обов'язкових елементів: фактичної основи та правової основи кваліфікації. Доктрина кримінального права виражає положення, згідно з яким підставою для кваліфікації є правові явища, на основі яких здійснюється кримінально-правова оцінка діяння [15, с. 168]; правовою основою кваліфікації є законодавча модель, загальне поняття конкретного індивідуального злочину [17, с. 33]. Дослідження наукової літератури показує, що кримінально-правова основа кваліфікації є основною базою, на якій ґрунтується кримінально-правова оцінка діяння, що має кримінально-правове значення.

Фактичною підставою для кваліфікації є встановлені, доведені та такі, що підлягають кримінально-правовій оцінці, факти (ознаки) вчиненого особою злочинного діяння, яке мало місце в об'єктивній дійсності. У ст. 91 КПК це регулюється низкою обставин, які підлягають доказуванню в кримінальному провадженні.

Правовою основою кваліфікації є кримінально-правове регулювання як положення кримінального права, що має кримінально-правове значення (кримінально-правове) для регулювання суспільних відносин.

Кваліфікація має конкретизований характер, що проявляється насамперед через встановлення конкретного кримінального закону, що передбачає склад (правову модель) кримінально значущого діяння.

Кваліфікація не закінчується лише оцінкою кримінально-правового факту як кримінально-незаконного або такого, що не є кримінально-незаконним, суспільно корисним, соціально нейтральним або соціально небезпечним (шкідливим) і вимагає остаточного чіткого уточнення такої оцінки. На кожному етапі кваліфікації кримінально-правова оцінка кримінально-правового факту більше конкретизується і завершується чітким остаточним рішенням. Якщо на початку встановлено, що суспільно небезпечно діяння було вчинене кількома особами, то в кінцевому підсумку необхідно довести, наприклад, що крадіжка була вчинена у великих розмірах, із проникненням у будинок, за попередньою змовою групою осіб, а співучасники виступали як пособники. Кваліфікація має бути ефективною, оскільки вимагає застосування конкретних заходів кримінально-правового впливу, зокрема: притягнення особи до кримінальної відповідальності або її виключення чи звільнення від неї, призначення покарання тощо.

Більшість науковців розглядають кваліфікацію у двох аспектах: а) як процес – діяльність правоохоронних органів та суду для кримінально-правової оцінки кримінального права, визначення кримінального права, що передбачає його законодавчу модель (склад) та відповідність (тотожність) між фактичними та юридичними ознаками злочинного діяння; б) внаслідок такої дії – юридичного закріплення визначення відповідності (тотожності) – визначення кримінального закону (стаття, частина статті) підлягає застосуванню.

Кваліфікація як охоронного елемента кримінально-правового впливу має бути формально виражена, оскільки кримінально-правовий вплив як владна примусова діяльність держави, заснована на кримінально-правовому регулюванні, можлива лише на основі правової оцінки виявленого кримінально-правового факту – кваліфікація. В основі результату кваліфікації лежить процедура формалізації, що означає відображення результатів мислення в точних

поняттях і висловлюваннях, що дають змогу відповідати досліджуваному об'єкту, деяким стійким матеріальним структурам, що уможливають ідентифікацію та фіксацію суттєві сторони, властивості об'єкта.

Кваліфікація за результатами пізнання та оцінювання підлягає правовому закріпленню у відповідних процесуальних документах, які правоохоронці та суд оформляють у межах своїх повноважень. Кваліфікація здійснюється у відповідній процесуальній формі, тому кінцевим процесуальним результатом кваліфікації є винесення судового акта.

Висновки. Тому можна зазначити, що під кримінально-правовою кваліфікацією слід розуміти діяльність правоохоронних органів і суду, яка здійснюється в рамках кримінально-правових відносин охоронного характеру і складається з нормативно врегульованих, конкретних, дієвих кримінально-правових оцінок юридичного факту щодо встановлення кримінально-правових ознак, визначення кримінально-правової норми, яка це передбачає, та встановлення відповідності фактичних ознак злочинного діяння ознакам конкретної кримінально-правової норми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ус О.В. Кваліфікація злочинів: сутність та поняття. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна*. Серія «Право». № 1106. 2014. Вип. № 2 17. С. 171–175.
2. Ус О.В. Теорія та практика кримінально-правової кваліфікації : лекції. Харків : Право, 2018. 368 с.
3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14>
4. Благоев Е.В. Применение уголовного права (теория и практика). Санкт-Петербург : Юрид. центр Пресс, 2004. 505 с.
5. Us O.V. Criminal and legal estimation of behaviour of person. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: «Юриспруденція». 2018. № 2 32. С. 90–93.
6. Кваліфікація злочинів : навчальний посібник / за ред. О.О. Дудорова, С.О. Письменського. Київ : Істина, 2010. 430 с.
7. Гаухман Л.Д. Квалификация преступлений: закон, теория, практика. Москва : ЗАО «ЮрИнфоР», 2013. 576 с.
8. Кузнецов В.В., Савченко А.В. Теорія кваліфікації злочинів : підручник / за заг. ред. В.І. Шакуна. Київ : Алерта, 2013. 320 с.
9. Зінченко І.О., Володіна О.В. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи : навчальний посібник. Харків : Право, 2019. 248 с.
10. Гарбатович Д.А. Квалификация непроступных уголовно-правовых деяний : монографія. Москва : Юрлитинформ, 2017. 320 с.
11. Невідома Н.В. Вчинення злочину організованою групою. Харків : Право, 2017. 224 с.
12. Герцензон А.А. Квалификация преступлений. Москва : Госюриздат, 1947. 146 с.
13. Коржанський М.Й. Кваліфікація злочинів. Київ : Юрінком Інтер, 1998. 416 с.
14. Кудрявцев В.Н. Общая теория квалификации преступлений. Москва : Юрид. лит., 1972. 352 с.
15. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації : навчальний посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 704 с.
16. Уголовное право Украины: Общая часть : учебник / отв. ред. Я.Ю. Кондратьев ; под ред. В.А. Клименко, Н.И. Мельника. Киев : Атика, 2002. 448 с.
17. Основи кваліфікації злочинів : навчальний посібник / М.І. Панов, І.О. Зінченко, О.О. Володіна та ін. ; за заг. ред. М.І. Панова. Харків : Право, 2019. 378 с.
18. Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань : затв. Наказом Генер. прокуратури України від 6 квітня 2016 р. № 139. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0680-16>
19. Us O.V. Constitutional principles of qualification of crimes in Ukraine. *Europaska tradicia v medzinarodnom prove: uplathovanie I'udskych prov : zbornik pnspevkov z medzinarodnej vedeckej konferencie, 6–7, maj 2016*. Bratislava, 2016. С. 181–184.

Лугіна Н.А., Корнійчук С.Л. ЩОДО РОЗУМІННЯ КАТЕГОРІЇ «КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ»

У статті досліджено розуміння кваліфікації в доктрині кримінального права, проаналізовано суттєві, змістові, структурні та функціональні особливості кваліфікації, визначено її поняття. Встановлено, що істотною ознакою кваліфікації, яка є системоутворюючою, оскільки визначає основне, ключове, сутність і зміст кваліфікації, визначає специфіку її властивостей, визначає обсяг її поняття, є кримінально-правова оцінка кримінального права. Інші кваліфікаційні ознаки згруповані в поняття навколо цієї важливої системоутворюючої ознаки.

Найважливішим аспектом кваліфікації, що визначає її сутність і зміст, є оцінка того, що сталося, тобто оцінка злочинного діяння на основі положень кримінального закону, яка полягає в кримінально-правовій оцінці кримінального правопорушення. Суть кримінально-правової кваліфікації полягає в кримінально-правовій оцінці кримінально-правових фактів із метою забезпечення кримінально-правового впливу на особу, яка вчинила злочинне діяння, в тому числі його мети та соціально-правової ролі. Ця ознака також є підставою для відмежування кваліфікації від інших понять і процесів, діяльності у сфері застосування кримінального права. Визнавши кримінально-правову оцінку істотною ознакою кваліфікації, необхідно встановити специфічні ознаки, що утворюють поняття кваліфікації. Поняття кваліфікації прямо чи опосередковано

пов'язане з оцінкою як істотною ознакою. Відсутність такого зв'язку свідчить про помилковість зарахування ознаки до тих, що визначають ознаки кваліфікації та становлять її поняття. Цей факт також обґрунтовує те, що зазначена істотна системоутворююча ознака «кримінально-правова оцінка» може бути використана як синонім «кваліфікації з кримінального права».

Надано авторське визначення кримінально-правової кваліфікації, а саме: це діяльність правоохоронних органів і суду, яка здійснюється в рамках кримінально-правових відносин охоронного характеру і складається з нормативно врегульованих, конкретних, дієвих кримінально-правових оцінок юридичного факту щодо встановлення кримінально-правових ознак, визначення кримінально-правової норми, яка це передбачає, та встановлення відповідності фактичних ознак злочинного діяння ознакам конкретної кримінально-правової норми.

Ключові слова: кримінальне право, кваліфікація, сутність кваліфікації, кримінально-правова оцінка, підстави кримінально-правової кваліфікації.

Lugina N.A., Korniychuk S.L. ON THE UNDERSTANDING OF THE CATEGORY “CRIMINAL QUALIFICATION”

The article examines the understanding of qualification in the doctrine of criminal law, analyzes the essential, semantic, structural and functional features of qualification, defines its concept. It is established that an essential feature of the qualification, which is system-forming, as it determines the main, key, essence and content of the qualification, determines the specifics of its properties, determines the scope of its concept, is a criminal law assessment. criminal law. Other qualifying features are grouped into concepts around this important system-forming feature.

We believe that the most important aspect of qualification, which determines its essence and content, is the assessment of what happened, ie the assessment of a criminal act on the basis of the provisions of criminal law, which is a criminal assessment of a criminal offense. law, seems to be the correct formulation of the concept of qualification in criminal law. The essence of criminal law qualification is a criminal law assessment of criminal law facts in order to ensure criminal law influence on the person who committed the crime, including its purpose and socio-legal role. This important feature of qualification is system-forming, because it determines the main, key, essence and content of qualification, determines the specifics of its properties, determines the scope of its concept. This feature is also the basis for distinguishing qualifications from other concepts and processes, activities in the field of application of criminal law. Other qualifications are grouped around this important system feature. Recognizing the criminal law assessment as an essential feature of qualification, it is necessary to establish the specific features that form the concept of qualification. The concept of qualification, directly or indirectly related to assessment as an essential feature. The absence of such a connection indicates the erroneousness of assigning a feature to those that define the characteristics of a qualification and constitute its concept. This fact is also substantiated by the fact that this essential system-forming feature “criminal law assessment” can be used as a synonym for “qualification in criminal law”.

Qualification is carried out by the relevant entities – law enforcement agencies and the court, which is responsible for the preparatory investigation and recognition of the relevant criminal proceedings. Note that the subject of the offense, the victim, lawyers, scientists and others may also qualify as a criminal offense. However, the subjects of criminal law qualification can be independently only law enforcement officers and the court of power, as this qualification provides for coercive criminal influence on the person who committed the crime.

The subject of qualification is an act of criminal law, namely: offense; an act that is not criminally illegal, but has a criminal-legal significance, and criminal behavior of a person regulated by the Criminal Code, which is not generally recognized in the science of criminal law. As noted, in the theory of criminal law, qualification is traditionally associated with the commission of a crime. At the same time, recently in the criminal law literature it is proposed to expand the subject of qualification in criminal law and to introduce into scientific and legislative terminology such terms as “criminal qualification”, “qualification of a criminal act”, “qualification of acts other than criminal” or “criminal law”, “assessment of personality behavior” etc.

The Avor definition of criminal-legal qualification is given, namely it is necessary to understand activity of law enforcement bodies and court which is carried out within the limits of criminal-legal relations of protective character and consists of normatively regulated, concrete, effective criminal-legal assessments of the legal fact. determination of the criminal law norm which provides for it, and establishment of conformity of factual signs of a criminal act to signs of the concrete criminal law norm.

Key words: criminal law, qualification, essence of qualification, criminal law assessment, grounds for criminal qualification.